

SALMAN
RUSHDIE

Orient,
Occident

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2024

Cuprins

ORIENT

Un sfat bun e mai de preț ca aurul	9
Radioul cadou	23
Părul Profetului	39

OCCIDENT

Yorick	67
La licitația condurilor de rubin	93
Cristofor Columb și regina Isabella a Spaniei își desăvîrșesc legătura (Santa Fé, 1492 d.Hr.)	113

ORIENT, OCCIDENT

Armonia sferelor	129
Cehov și Zulu	155
Vajnicul	183
<i>Nota ediției originale</i>	225

Participanții care s-au adunat la licitația pentru condurii magici nu prea seamănă cu mulțimea care se vede de obicei în astfel de locuri. Organizatorii licitației au făcut publicitate pe larg evenimentului și sînt pregătiți pentru orice fel de oaspeți. În ziua de azi oamenii se aventurează destul de rar în lume. Cu toate acestea – și pe bună dreptate –, Organizatorii cred că acest trofeu ne va ademeni afară din buncăre. Se anticipează că se vor stîrni sentimente puternice. În consecință, pe lîngă înlesnirile standard oferite pentru confortul și securitatea personalităților mai de seamă, în holuri și toalete au fost amplasate scuipători de bronz supradimensionate pentru cei cărora li se face rău fizic; echipe de psihiatri de diferite specializări au fost instalate în confesionale neogotice amplasate strategic, pentru a-i consilia pe cei cărora li se face rău sufletește.

În ziua de azi majoritatea sîntem bolnavi.

Preoți nu sînt. Organizatorii au totuși o limită. Preoții rămîn în alte clădiri, aflate în apropiere, clădiri cu care sînt obișnuiți, și speră

să se ocupe de orice revărsare de nebunie, de orice exces psihiatric.

Echipe de obstetricieni și unități speciale de poliție cu căști așteaptă nevăzute pe alei laterale, în caz că agitația duce la nașteri sau morți neașteptate. Au fost făcute liste cu rudele apropiate și numerele la care pot fi contactate. S-au asigurat provizii de cămăși de forță.

Priviți: în spatele vitrinei antiglonț scînteiază condurii de rubin. Nu știm limitele puterii lor. Bănuim că asemenea limite s-ar putea să nu existe.

Printre participanți se află vedete de cinema, care și-au adus în sala de licitații aurele lucioase, împodobite cu paiete. Aurele vedetelor de cinema, elaborate în colaborare cu specialiști în fizică aplicată, au culori de platină, aur, argint, bronz. Unii actori de gen, profilați pe roluri de răufăcători, sînt înconjurați de aure de răutate – verde livid, galben muștariu, roșu închis. Cînd unul dintre noi se ciocnește de aura neprețuită (și fragilă) a vreunei vedete, este imediat doborît la podea de o echipă de securitate și dus degrabă la dubele care așteaptă. Astfel de incidente mai reduc înghesuiala din Marea Sală de Licitații.

Vînătorii de suveniruri au ieșit, previzibil, în forță, iar acum, cu o mișcare bruscă a

capului, unul dintre ei își lipește buzele disperate de cușca transparentă a condurilor, dezlănțuind sistemul de securitate ultimul răcnet, pe care programatorii au omis să-l învețe despre caracterul relativ inofensiv al unui asemenea gest de adorație. Sistemul pompează o sută de mii de volți de electricitate în buzele cu implant de colagen ale celei care sărutase sticla, curmîndu-i interesul pentru desfășurarea evenimentului.

E un moment urît mirositor, dar nu reușește să împiedice un al doilea *aficionado* să comită același act de devotament suicidal. Cînd aflăm că acest cretin era iubitul primei victime, ne minunăm de misterele iubirii în timp ce ne întindem din nou după șervețelele parfumate.

Cultul condurilor de rubin a atins apogeul. Un bal mascat e în plină desfășurare. Vrăjitorii, Leii, Sperietorile de Ciori sînt în cantități suficiente. Se îmbrîncesc iritați pentru a-și face loc, călcîndu-se pe picioare. E o criză de Oameni de Tinichea, din cauza disconfortului deosebit presupus de costum. Vrăjitoarele stau în așteptare la *balcoanele* și *galeriile* Marii Săli de Licitații, garguie în carne și oase, în multe cazuri cu un grad impresionant de solvabilitate. Un colț este ocupat în totalitate de numeroși Toto, dintre care cîțiva se împreunează de zor, obligîndu-l pe un îngrijitor cu mănuși de cauciuc să îi

separe, pentru a evita ca publicul să se simtă jignit. O face cu multă delicatețe și bun-gust.

Noi, publicul, putem foarte ușor să fim jigniți mortal. Am ajuns să considerăm jignirea ca un drept fundamental. Sînt foarte puține lucruri pe care le prețuim mai mult decît furia personală, care, după părerea noastră, ne dă o poziție de superioritate morală. Din această poziție de superioritate putem să tragem asupra dușmanilor și să le provocăm pierderi serioase. Ne mîndrim cu cît de repede ne sare țandăra. Mînia noastră înaltă, transcende.

În jurul – cum să-i spunem – altarului condurilor împodobiți cu rubine s-au format bălți de salivă. Există printre noi și persoane care nu se pot controla, cărora le curg balele. Îngrijitorul hispanic, în salopetă, circulă printre noi cu o găleată într-o mîină și un mop cu lamelă de cauciuc în cealaltă. Admirăm talentul pe care îl are de a nu-și face simțită prezența și îi sîntem recunoscători pentru asta. Îndepărtează apele gurilor noastre de pe podea fără să ne provoace nici un sentiment de jenă.

În universul nostru nietzschean, relativist, ocaziile de a întîlni ceva cu adevărat miraculos sînt puține. Filosofi ai behaviorismului

și oameni de știință preocupați de teoria cuantică se înghesuie în jurul pantofilor magici. Își iau notițe indescifrabile.

Exilați, dezrădăcinați de tot felul, chiar și vagabonzi fără adăpost și-au făcut apariția ca să arunce o privire imposibilului. S-au ivit din scorburile lor subterane, înfruntând aruncătoarele de grenade, bandele înarmate cu mitraliere Uzi și excitate de cocaină, heroină sau metamfetamină, contrabandiștii, jefuitorii de case. Vagabonzii poartă poncho-uri împutite de iută și scuipă zgomotos în ghivecele cu yucca uriașe. Își iau pumni de gustări de pe tăvile purtate pe palme superbe de furnizori calitatea întii. Mănîncă sushi cu cantități impresionante de sos *wasabi*¹, la ale cărui puteri inflamatorii măruntaiele acestor haimanale par insensibile. Sînt chemate unitățile speciale și, după o scurtă altercație în care se recurge la gloanțe de cauciuc și săgeți cu sedative, vagabonzii sînt îndepărtați, cotonogiți pînă nu mai știu de ei și urcați în mașini. Vor fi depozitați la o oarecare distanță, dincolo de marginea orașului, în acel tărîm fumegînd al nimănui, înconjurat de panouri publicitare, în care nu ne mai aventurăm. Cîini sălbatici se vor aduna în jurul lor, nerăbdători să-și ia prînzul. Trăim vremuri necruțătoare.

1. Condiment japonez foarte puternic.

Refugiații politici au venit și ei la licitație: conspiratori, monarhi maziliți, facțiuni înfrînte, poeți, căpetenii de bandiți. Astfel de personaje nu mai poartă beretele negre, ochelarii groși, fumurii, și mantalele învăluitoare de pe vremuri, ci adoptă posturi splendide în jachete lungi de mătase și pantaloni cu talie înaltă, în stil japonez. Femeile afișează tunici de toreador, pe care sînt reprezentate cu paiete mari opere de artă. Una dintre frumuseți defilează cu *Guernica* pe spinare, în timp ce alte cîteva poartă scene strălucitoare din secvența *Dezastrele războiului* de Francisco Goya.

Așa incandescente cum sînt în costumele lor de lumini, refugiatele politic tot nu reușesc să eclipseze condurii de rubin și se îngrămădesc împreună cu tovarășii lor în grupulețe șuierătoare, azvîrlind din cînd în cînd înjurături, scuipături, cerneală și cornete de hîrtie înspre mănunchiurile rivale de *émigrés*. Paznicii de la intrare mai plesnesc alene din bice și refugiații se controlează.

Venerăm condurii de rubin deoarece sîntem convinși că ne fac invulnerabili la vrăjitoare (și sînt atît de multe pe urmele noastre în ziua de azi!); din cauza puterilor lor de metamorfoză inversă, a faptului că afirmă o stare de normalitate pierdută, în care aproape că